

§ 113 Diakonernas ställning och uppgifter

ROLF FORSLIN:

Fru ordförande och kyrkomöteskamrater! Jag talar för utskottet och jag ska försöka vara så kortfattad som möjligt. Jag yrkar på bifall till utskottet förslag. Det innebär att avslå motion 2011:56 men med ett medskick till kyrkostyrelsen att vid överläggningar med stiftens aktualisera behovet att bearbeta frågor om diakonatets ställning med mera, i enlighet med vad utskottet anfört i sitt betänkande. Kyrkoordningens reglering av diakonatet innebär ju att uppdraget som diakon är en del av det treledade ämbetet inom kyrkans vinningstjänst. I fråga om antagning, vinning, behörighet och tillsyn finns det så gott som helt likalydande bestämmelser för uppdraget som präst och diakon. Det samma gäller i stor utsträckning val till domkapitel.

Sedan finns det inte så mycket reglering för diakonatet som när det gäller tjänsteorganisation för präster. Det finns inte sådan en reglering för diakoner och dem som är vigda inom den vinningstjänsten. Det har varit ett litet bekymmer för diakonkollegiet, som jag upplever det. Motionärerna vill att man ska göra en utredning och utskottet har kommit fram till ställningstagandet att i stället ge ett uppdrag till kyrkostyrelsen att i överläggningar med stiftens, som har tillsyns- och främjandeansvaret för diakonerna, bakvägen eller underifrån komma fram till lösningar som sedan kanske kommer upp hit till kyrkomötet. Det är inte alls omöjligt. Det finns rätt mycket otydlighet och oklarhet i samband med diakonernas roll och ställning. Där har vi kommit fram till olika ställningstaganden, motionen som önskar en utredning och utskottet som vill att man i samtal och samråd på stiftsplanet försöker hitta lösningar och framtidsänk vad gäller diakonatets roll och ställning. Tack.

SUSANN TORGERSON:

Ordförande, ledamöter och biskopar! Tack till utskottet för att Inger Gustafsson och jag i viss mån har fått vår motion 2011:56 bejakad. Vi har förstått att man där har hängt upp sig på ordet utreda. Det kostar pengar och det tar folk och det gillar man inte. Man säger därför att man kan bearbeta detta i samtal och i viss mån har motionärernas intressen blivit tillgodosedda.

Jag vill i alla fall justera yrkandet och inte yrka i enlighet med motionen utan i stället i enlighet med det jag har lämnat in, nämligen att kyrkomötet uppdrar åt kyrkostyrelsen att tydliggöra diakonatets ställning i Svenska kyrkan. Det tycker jag är ett tydligare förslag och i linje med det vi verkligen vill i stället för att bara i samtal med stiftens aktualisera behovet att bearbeta, och så vidare. Det är mitt yrkande.

Det råder en förvirring, tror jag faktiskt, om diakonernas ställning, vilka arbetsgifter de ska ha och vilken ytterligare kompetens man får i och med vinningen till diakon. Det har föranlett mig att ta fram bakgrundsmaterial till när kyrkoordningen inrättades. Där är det klara verba, vill jag påstå. Där säger bland annat Andra kyrkolagsutskottet ja till karitativt diakonat men nej till liturgiskt diakonat. Man säger att det finns en stark uppslutning till ett karitativt präglat diakonat. I diakonens uppdrag ligger att barmhärtighetens tecken innehåller kärlekens gärningar, särskilt mot utsatta människor. Det står också att det i kyrkoordningens texter saknas varje antydning om att diakonatet har särskilda liturgiska uppgifter. Det finns inga specifika liturgiska uppgifter som en diakon måste utföra. Gudstjänstutskottet säger ungefär samma sak. De som är diakonvigda i Svenska kyrkan har inte några uppdrag i gudstjänsten som är speciellt avdelade för dem. Däremot kan och ska diakoner på samma sätt som andra medarbetare utföra lämpliga uppgifter i kyrkans gudstjänst.

Det vi vill är att fråga om det här fortfarande gäller, eller om diakonatet på något sätt har ändrats under tidens gång, de här 11 åren som har gått. Vi läser ju alla Kyrkans tidning med stort intresse. Efter det att vår motion inlämnades har det faktiskt förekommit ännu mer konstiga bevis på hur man uppfattar diakonatet. På något ställe var det ett reportage om en diakon som hade blivit anställd efter att man hade sökt en präst eller diakon. Då hade hon blivit anställd och hon hade lika stora predikouppgifter som kyrkoherden. De delade helt enkelt på gudstjänsterna. Då undrar man vad de förtroendevalda vet om diakonatet i den församlingen eller det pastoratet. Ett klargörande från kyrkostyrelsen känns vara av nöden.

Jag vet att detta är en känslig fråga, jag är mycket väl medveten om det. Jag tycker det är bra att känsliga frågor kommer upp på bordet och att vi får diskutera dem i lugn och ro. Vi har alla goda syften. Att vi ibland inte är ense är fullkomligt naturligt. Då tycker jag det gäller att komma ihåg två saker. Det ena är att det redan på det första apostlamötet fanns olika uppfattningar. Man bråkade och man diskuterade och till slut fick man faktiskt komma till något beslut. Det andra vi ska komma ihåg är att det är kyrkoherden som har anförtratts uppdraget att leda församlingen och ingen annan. Tack.

INGER GUSTAFSSON:

Ordförande, kyrkomötesledamöter och biskopar! Jag instämmer i Susann Torgersons förändrade yrkande på vår gemensamma motion 2011:56. Jag tror att Susann har sagt det mesta. Tanken med den är att vi ska försöka få ett tydliggörande i avvaktan på den nya utbildningen, som kanske också ger diakonerna en mera karitativ inriktning. Det är viktigt att de vet sina uppgifter och att arbetsledaren – komminister eller kyrkoherde – vet vad han eller hon ska styra och leda i och inte minst vad våra församlingsmedlemmar får ha för förväntningar på diakonerna. Det är inte lätt att vara diakon i dag, men jag tror att ett klargörande enligt motionens anda skulle göra det något enklare för en diakon.

Yrkar bifall till den formulering som Susann Torgerson gav. Tack.

ROLF FORSLIN (REPLIK):

Det är inte lätt att vara diakon, jag är ju diakon själv. Jag har inte några stora problem med min roll egentligen. Det har väl att göra med min ålder och min relativt långa tjänstetid.

Angående förslaget om att man skulle förtydliga vet jag inte om det kommer att bli något förtydligande. Det står ju så här:

Diakonens särskilda uppdrag och förpliktelse är att offentligt och bunden av sina vagningslöften låta människor i samhällets marginal få plats i församlingens centrum, ge kristen fostran och undervisning i tron, samordna det diakonala arbetet samt uppmuntra och frigöra Guds folk till kärlekens gärningar.

Detta är väl något som alla döpta kristna har som sitt uppdrag. Vi har egentligen inga speciella eller specifika arbetsuppgifter som finns reglerade och därför använder man diakonerna lite som man önskar.

ÄRKEBISKOP ANDERS WEJRYD:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Det här är också en fråga som vi har aktualiserat i biskopsmötet. Det märks att det är viktigt att få aktualisera vad som faktiskt är sagt om diakonatet. Vi har satt upp det på nästa biskopsmöte att gå igenom. Jag tror att vi är väldigt, väldigt tydliga med att vår kyrka behöver ett kraftfullt

diakonalt arbete. Det tar sin utgångspunkt i uppgifterna som behöver göras och nödvändigheten av att ha människor med specialkunskap för just karitativa, sociala uppgifter.

Det finns ingenting som har beslutats om exklusiva funktioner för diakoner på någon auktoritativ nivå i Svenska kyrkan. Det finns en utveckling med gudstjänstförnyelse, där vi alla kan bli mer delaktiga i gudstjänsten. Det har till exempel på många ställen blivit viktigt att diakonen ofta ber förbönen i kontakt med förhållandena i församlingen. Sedan har naturligtvis också många diakoner gått in i andra liturgiska uppgifter, men detta är inte något som är konstitutivt för hur vi ser diakonatet.

Vi kommer att ta upp frågan för att från biskoparnas sida markera hur vi ser på detta. Jag tror det är viktigt att inte diakonin ska utvecklas till någon sorts exklusiv sak. Då kan det bli kontraproduktivt, där man framför allt markerar vad man *får* göra, till exempel frågan om att predika. Vi hade ju den diskussionen förut när vi hade veniainstitutionen då var det naturligt för de flesta av oss biskopar att mena att det inte var någon automatik att man skulle få venia för att man var diakon. Man har egentligen en annan uppgift och den får inte förminskas. Det är inte så att den stora uppgiften är att fira gudstjänst och att allt annat är sämre. Vi har en uppgift att uttrycka evangelium i handling och några måste ha ett samvetsansvar för det. Jag menar att den här frågan i beslut och i auktoritativa ställningstaganden är tydliggjord, men det kan vara lämpligt att vi aktualiserar den tillsammans bland biskoparna.

SUSANN TORGERSON (REPLIK):

Ärkebiskop Anders Wejryd! Det var väldigt bra och klargörande, tycker jag. Det är faktiskt så att församlingsbor i kyrkorna ofta inte kan se skillnad på präster och diakoner. De är klädda i liturgiska kläder och åt vilket håll de har stolan har inte lekfolket reda på. Det är därför en väldigt viktig sak att man klargör att diakoner har mycket viktiga uppgifter – karitativa, barmhärtighetens gärningar – men att de i liturgin i gudstjänsten inte har några andra uppgifter än vad till exempel kyrkovärdar kan ha.

Jag tackar för det. Jag tror att detta också behöver spridas ut i kyrkan, eftersom kyrkan inte är kyrkomötet. Vi behöver nå ut längre.